

Sexualita v životě člověka

Jitka Reissmannová

Literatura:

- **Hamanová, J., Machová, J. Reprodukční zdraví v dospívání. Praha: HaH, 2004.**
- **Hajnová, R., Kleinová, S. Průvodce sexuální výchovou pro základní a střední školy. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně, 2002.**
- **Šilerová, L. Sexuální výchova (Jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě). Praha: Grada, 2003.**

Sexualita

- **Sexualita znamená mnohem víc než jen sex, který je tělesným projevem**
- **Vztahuj se k sebezpojetí jedince jako ženy a muže, na vztahy k ostatním mužům a ženám i specificky intimní vztah k jedné blízké osobě partnera**
- **Znamená schopnost navázat a udržet intimní vztah na bázi vzájemného dávání (Strasburger, Brown, 1991)**
- **Jedná se o fenomén biologický, psychosociální, morální a etický (Greydanus, Shearin, 1990)**

- **Sexualitu ovlivňuje mnoho faktorů:**
 - **V nitroděložním vývoji – XX,XY, stres, užívání alkoholu a drog**
 - ve 3-4. měsíci – „mozkové naprogramování“centra sexuality - chování (ne)odpovídá chromozomálnímu vzorci
 - **Postnatální vývoj – vliv zda je dítě chtěné, očekávané, mazlení a hlazení, pocit bezpečí**

Biologické hodiny sexuality

- **Do 5 let života dítěte – rodina podává základní informace o stavbě těla, jeho funkci, záleží na kultuře rodiny, volbě slovníku, přebírání vzorců sexuálního chování (ženská a mužská role)**
- **Dnešní společnost - stírání rozdílů mezi rolemi – unisex**
- **Rozpad tradičních vzorců rodičovského chování**
- **Do 10 let je dítě OCHOTNO přijímat informace od rodičů, pak nastává odb.tzv.“kukly“ – mělo by vědět základní informace o tělesných změnách, probouzející se sexualitě a riziku sexuálních deviací**

Biologické hodiny sexuality

- **Období 10 – 15 let**
 - ❖ **období onanie**
přirozený ventil probouzející se sexuality
soukromí, intimita
- **15 let – adolescence – 1.právní dospělost**
 - **vyvinuty druhotné pohlavní znaky**
 - **do 15 let by měl mít jedinec všechny potřebné znalosti z oblasti sexu**
 - **riziko předčasného startu párové pohlavní aktivity**

Biologické hodiny sexuality

- **15 – 18 let: fáze neckingu pettingu**
 - ❖ **dotekové aktivity stimulující erotogenní zóny**
 - Necking –doteky od pasu nahoru**
 - Petting – doteky po celém těle včetně pohlavních orgánů**
 - Dotekové aktivity – „vzpomínky“ na období mazlení s matkou**
- **18 let – druhá právní dospělost**
 - ❖ **od 18 let koitální fáze**
 - do této doby nutné informace o těhotenství, převzetí zodpovědnosti, rizicích umělého přerušování těhotenství, antikoncepci**

Biologické hodiny sexuality

- **20 – 40 let**
- ❖ **fáze reprodukce**

Počínaje 30 rokem zhruba s každým prožitým desetiletím se charakter sexuálních potřeb mění, sexualita ztrácí svou naléhavost a kolem 80. roku se z potřeb jedince zcela ztrácí

Důležitá role v CELÉM životě člověka

Sexuální vývoj - batole

- **Předškolní věk**

1-2 roky : dítě pozoruje své tělo, uvědomuje si tělesné uspořádání

- chlapečci si hrají s penisem – není to onanie!, jedná se o zkoumání svého těla
- ztopoření po probuzení – fyziologické

2-3 roky:dítě si uvědomuje pohlaví, ke kterému patří

- odlišuje pohlaví u ostatních (podle oblečení, účesu)
- dítě se zabývá svým vyměšováním – nevnímá jako pohlavní
- uvědomění si „já“
- **OKOLO 3 let ZAČÍNÁ KLÁST PRVNÍ OTÁZKY ZE SEXUÁLNÍ OBLASTI (kde s vzalo, jak přišlo na svět)**

Sexuální vývoj - předškolní věk

- začíná odlišovat mužské a ženské role, přijímá mužské a ženské chování
- vzorem je rodič stejného pohlaví
- pohlavní identifikace během prvních tří let života (počátek kolem 18.měsíce)
- dítě pozoruje rodiče – vztah mezi pohlavími a jejich rolí, komunikace
- první vztah k jednomu z rodičů
- dítě se učí **STUDU** (nahota – kde ano/ne, co se (ne)smí okukovat, na co se (ne)smí sahat
- Pohlavní orgány rodičů a sourozenců jsou pro dítě tabu **ALE** dítě musí vnímat, že tělesnost a sexualita je **NORMÁLNÍ**

Sexuální vývoj - předškolní věk

OTÁZKY:

? jak jsem přišel na svět?

? jaký je rozdíl mezi holčkou a klukem?

? k čemu je pupík?

**Hra na doktora - vzájemné prohlížení a doteky – NENÍ
SEXUÁLNÍ PODTEXT, přirozená zvědavost**

Před vstupem do školy dítě ví:

jestli je chlapec nebo dívka

že bude jednou maminka/tatínek

jak přišlo na svět

zná správné názvy pohlavních orgánů

ví, že se nikdo nesmí dotýkat jeho pohlavních orgánů

Sexuální vývoj - školní věk

**Mladší školní věk – upevnění sexuálních rolí
- prohloubení pohlavní identity**

Sexuální role:

mužské/ženské chování

úprava zevnějšku

Pohlavní identita:

vnitřní pohled a pocit

uvědomění a přijetí příslušnosti k jednomu z pohlaví

plné pochopení až po 8.roce (jsem napořád

holka/kluk – i když si hraji s panenkou, autíčkem)

Sexuální vývoj - školní věk

- **7 - 8 let: zvyšuje se zájem o sexuální otázky**
 - **děti se o nich spolu baví (různé teorie o porodu,...., sprostá slova)**
 - **pokud nedostane správné a přiměřené informace od dospělých vytváří si teorie o početí, těhotenství, porodu**
 - **děti ve 2.třídě nechápou co je to pohlavní styk : proč to někdo chce dělat? (2 děti v rodině = 2 pohlavní styky mezi rodiči)**
 - **důležité vysvětlit, že se rodiče milují, protože si tak dávají najevo lásku**
 - **začíná vliv vrstevníků – učí se, jak vycházet s ostatními, vyjednává, prosazuje se, získává místo ve skupině, kamarádské vztahy**
 - **1.informace o menstruaci!!!! – příprava dívek**
 - 1.menstruace (menarché) je významný mezník v životě dívky – vhodné nějakým způsobem oslavit**

Sexuální vývoj - školní věk

- **9.-10.rok:**

děti ví, že staré ženy nejsou těhotné

zájem o otce dětí svobodných a rozvedených matek

zájem o obrázky, příběhy a sexuální vtipy

začátek onanie

napodobování sexuálního chování dospělých

9.- 12.rok:

osvojování si chování vůči malým dětem

učí se rodičovské postoje

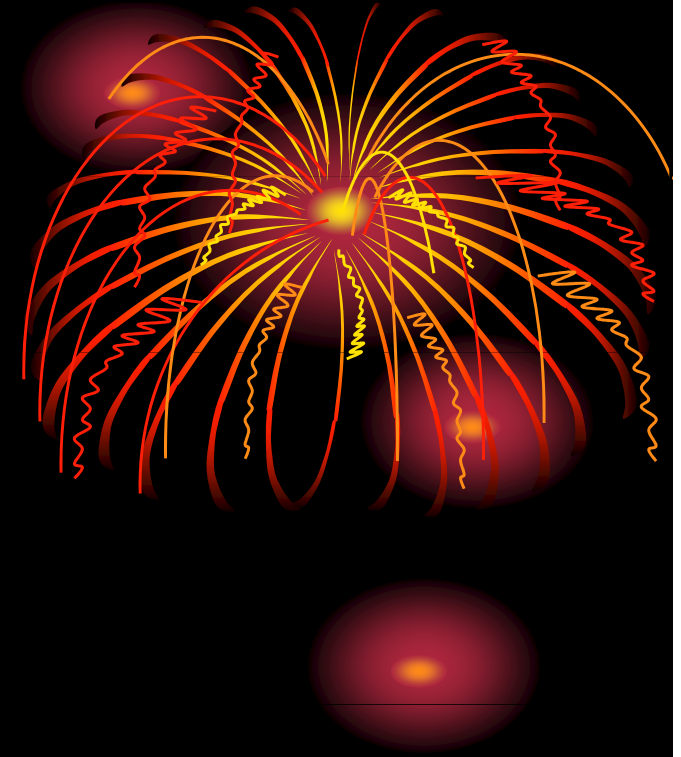
**úplné vytvoření mužské/ženské identity (!!!potíže s
přijetím vlastního pohlaví, transsexualita)**

dívčí/chlapecké skupiny

probouzející se zájem o opačné pohlaví

Sexuální vývoj - školní věk

- **11.-12.rok:**
 - zajímají se o roli otce**
 - detaily vzniku nového života**
 - zájem sexuologickou literaturu**
- po 12.roce:**
 - rozhovory se sexuální tematikou**
 - chlapecké/dívčí skupiny**
 - výron semene- poluce, onanie (sex.představy)**
 - vývoj prsou – zájem chlapců, snaha se dotknout**
 - první menstruace**

Sexuální vývoj - puberta

- **Vznik užšího přátelského vztahu s osobou stejného pohlaví – sdílení**
 - **Zájem o opačné pohlaví**
 - **13.-15.rok:**
 - první zamilovanost (dívka – platonicky, chlapec – představa sexuálního kontaktu)**
 - pravidelná onanie – sexuální fantazie**
 - zájem o otázky: antikoncepce, potrat, deviace, sex.přenosné nemoci, vznik dvojčat, poškození plodu**
 - vliv médií: časopisy – brzké sexuální zkušenosti – pocit, že jsou divní, že ještě takové zkušenosti nemají**
- !!!!vliv sexuální výchovy!!!!**

Sexuální vývoj - adolescence

- **Po 15. roce**
období prvních vztahů – intenzita, nestálost
zvědavost
touha ujistit se o vlastní ceně
první sexuální kontakty
zájem o konkrétní podrobnosti sexu – předehra,
polohy, antikoncepce
- Sexuální zkušenosti ovlivňují naše vztahy k lidem, jací jsme, jak se vnímáme, jak se hodnotíme ve vztahu k druhým, jestli si věříme, jestli se bojíme druhých**

Poznámky

- **Vývojové stupně sexuální aktivity:**
 - 1) kontakty dospívajících mezi sebou – ojedinělé**
 - 2) lehký petting – stimulace**
 - 3) intenzivní petting**
 - 4) první pohlavní styk, 1 partner**
 - 5) pravidelný pohlavní styk, více partnerů**

Sexuální chování podle K.Freunda:

- 1) výběr partnera**
- 2) předdotyková fáze – koketní chování, dvoření**
- 3) dotyková fáze – objetí, polibek**
- 4) genitální fáze - koitus**

Poznámky

- **Sexuální revoluce – sex = koitus = potlačení motivační fáze – nestabilita svazku**
- **Dívka – citová složka**
chlapec – pudová složka
 - **dívka je přirozenou brzdou zahájení předčasného sexuálního života**
 - **chlapci se učí sebekázní a sebeovládání**

Průměrný věk koitarché v roce 1994:

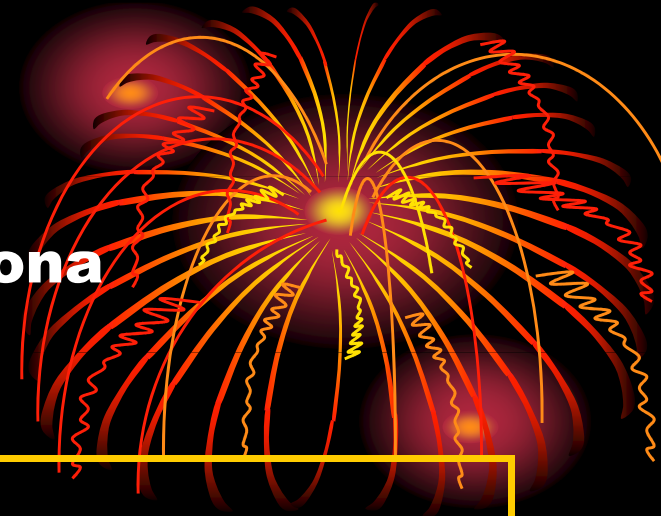
chlapci: 17, 28

dívky: 17, 35

Emoční rce na koitarché: kladná u 72% ch., 36% d.

Max.sex.aktivity: 18 let u mužů, 25 let u žen

Stadia vývoje osobnosti podle Eriksona

období	Vývojový úkol	
	naplněn	nenaplněn
kojenec	důvěra	nedůvěra
batole	Autonomie (já sám) + řád	Zahanbení, nejistota
předškolák	Iniciativa Cílevědomé jednání	provinění
školák	Podnikavost kompetentnost	Méněcennost Ztráta perspektivy
dospívající	Osobnostní identita (hodnoty), sociální (+spolehlivost)	Zmatení rolí (+ agresivita)
Mladý dospělý	Důvěrný vztah, odevzdání, vzájemnost, intimita, láska	Osamělost, izolace
dospělý	Tvořivý život	Egoismu, stagnace
starší	Neplánovaný život	Neapokrejenost

Sexualita a psychický vývoj dětí a dospívajících

- **Základní jistota**

Je důležité v dětství zjistit, že lidské tělo a sexualita nejsou nic špatného, že je to normální

- **Sebevědomí**

Díky sexualitě si člověk potvrzuje svůj význam, buduje sebeúctu a sebevědomí

Dospívající bez partnera – pocit méněcennosti, ošklivosti, nejistota,...

- **Postavení ve skupině vrstevníků**

Dospívající se sex.zkušeností – vzor, obdiv

!!!touha dohnat ostatní – nevhodné zahájení sex.života!!!

- **Vytváření postojů a hodnot**

Tvorba morálního cítění a mravních hodnot

Sexualita a psychický vývoj dětí a dospívajících

- **Osamostatňování od rodičů**

Prožívání prvních vztahů „sám za sebe“, vztah, který se poprvé týká někoho mimo rodinu

Autoritativní rodič – sexualita jako forma vzdoru

- **Únik z rodiny**

Únik z neuspokojivého rodin.prostředí, někdy zakládání vlastní rodiny

Potřeba blízkosti, porozumění

- **Vyjádření agrese**

Sexualita může někdy sloužit k vybití a odreagování agrese

Msta na všech ženách/mužích

Rozpory při vývoji dospívajících v současné společnosti

- **Rozpory mezi tělesnou a sociální zralostí**

Pohlavní zralost dříve – nároky na povolání, pozdější socioekonom. A psychická zralost

- **Rozdíl role – status**

Role = chování v určitém postavení

Status = práva

Očekávání rozumného chování – stále podřízené postavení

Problém autority

- **Rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace**